

Жадан І. В.,

кандидат психологічних наук, старший науковий співробітник, головний науковий співробітник лабораторії психології політичної поведінки молоді, Інститут соціальної та політичної психології НАПН України
E-mail: Iryna_zhadan@ukr.net
ORCID: 0000-0001-5274-574X

РЕГІОНАЛЬНІ ВІДМІННОСТІ ПОЛІТИЧНОЇ ІДЕНТИФІКАЦІЇ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ

Стаття присвячена висвітленню результатів емпіричного дослідження регіональних відмінностей політичної ідентифікації студентства з метою виявлення ймовірних проблем та ресурсів реадaptaції і консолідації молодіжної спільноти у повоєнний період. Регіональну політичну ідентичність запропоновано розглядати у чотирьох площинах: як процес, як результат ідентифікації, як механізм взаємодії, як чинник політичної активності. Визначено показники регіональної політичної ідентичності молоді: політична автономність/залежність; інклюзивність/ексклюзивність; номінальність/реальність; ціннісно-смісловне підґрунтя ідентифікації; політична компетентність; політичні преференції. Представлено аналіз результатів психосемантичного дослідження регіональних особливостей політичної ідентифікації студентської молоді. Порівняльний аналіз здійснювався за t- критерієм Стьюдента. Дані, отримані за вибіркою в цілому, порівнювались з регіональними масивами, після чого останні зіставлялись між собою. Найбільше відмінностей виявлено між загальноукраїнським масивом даних і масивом центрального регіону. Зокрема, молодь центру достовірно рідше ідентифікує себе з регіональною спільнотою і вважає важливішою для себе регіональну ідентичність; критичніше ставиться до регіональних політичних еліт; достовірно частіше не готова відмовлятися від прав і свобод заради порядку і стабільності та від політики розширення вільних зон у всіх сферах життя в обмін на дотримання усталених традицій і спадкоємності. Водночас масив західного регіону відрізняється від даних по країні в цілому лише за одним параметром: студенти заходу достовірно частіше вважають, що цінності і мотиви політичної участі мешканців їх регіону суттєво інші, ніж у решті регіонів. Найменше різняться параметри політичної ідентифікації моло-

ді у парах регіонів: центр-південь, схід-північ, південь-захід. Найбільше достовірних відмінностей виявлено між даними центрального і східного та східного і західного регіонів. За результатами аналізу зроблено попередні висновки щодо перспектив реадaptaції та повоєнної консолідації молоді різних регіонів.

Ключові слова: регіональні відмінності, українська молодь, політична ідентичність, показники та індикатори, порівняльний аналіз.

Вступ

Постановка проблеми. Актуальність дослідження регіональних особливостей політичної ідентифікації молоді зумовлена, зокрема, невизначеністю динаміки ідентифікаційних процесів в усіх регіонах країни, спричиненої змінами соціальної структури регіональних спільнот внаслідок російської воєнної агресії. За даними Міжнародної організації міграції ООН, 13,4 млн. українців мусили залишити свої домівки і виїхати за кордон (близько 8 млн.) чи до інших регіонів країни (5,4 млн.). Зрозуміло, що таке переміщення населення позначилось і на громадах, які приймають переселенців. У цьому ж звіті МОМ ООН вказано загальну кількість осіб, на яких вплинуло переміщення – 19,3млн. (Ukraine crisis 2022–2023: 1 Year of Response, 2023, с. 3). Такі масштабні трансформації соціокультурного простору регіональних спільнот, з високою ймовірністю, створюватимуть загрози для їх ідентифікації і відтворення усталених практик, породжуватимуть локальні конфлікти та зростання соціальної напруженості. За цих умов психосоціальної підтримки і реадaptaції до нової реальності потребують не лише переселенці, а й мешанці громад, які їх приймають. На процесах ідентифікації і реадaptaції переселенців неминуче позначатимуться втрата регіонального простору взаємодії і неможливість орієнтуватись на звичні ціннісні диспозиції, руйнування соціальних зв'язків, а отже й соціальної довіри, відсутність звичного соціокультурного середовища та істотне зниження добробуту. Ідентичність мешканців регіонів, які менше постраждали від воєнних дій, також проходить випробування на стійкість і водночас гнучкість, на відповідність декларованих цінностей повсякденним практикам. Водночас взаємодія регіональних ідентичностей сприяє процесам їх «етнолінгвістичного і культурного синтезу» вибудовуванню «мультикультурного простору», пошуку «компромісу між різними етнічними і мовними групами» тощо (Ростецька, 2021, с. 59), а відтак, за умови виваженої державної політики, може спричинити посилення ідентифікації з політичною нацією.

Метою статті є визначення регіональних відмінностей політичної ідентифікації студентства, як чинника реадаптації і консолідації молодіжної спільноти під час війни та у повоєнний період.

Теоретичний аналіз

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Політична ідентичність регіональної молодіжної спільноти – динамічний соціальний конструкт, який постійно трансформується під впливом зовнішніх чинників (освітніх впливів, соціальних і політичних технологій, які залучають політичні актори та громадські об'єднання, конкуренції дискурсів (регіональних, державних, глобального) тощо), тому поняття «ідентичність» та «ідентифікація» у даному контексті можуть використовуватись як синонімічні. Державна політика щодо регіональної ідентифікації і в періоди сталого розвитку має ґрунтуватись на актуальних емпіричних даних щодо умов та чинників політичної взаємодії, практик порозуміння та механізмів мобілізації, які залучають регіональні спільноти. В умовах війни запит на таку емпірику зростає, а дослідницькі можливості звужуються, насамперед через проблемність доступу до респондентів та забезпечення репрезентативності.

Серед труднощів емпіричного вивчення політичної ідентичності – брак надійного інструментарію виявлення політичних преференцій. «Прямі запитання щодо самоідентифікації, прихильності до тих чи інших ідеологічних течій не дають очікуваних результатів. Відповідно, постає завдання побудови моделей структуризації ідеологічних уявлень за допомогою латентного вимірювання» (Білоус, 2017, с. 66). Одним із непрямих способів вимірювання – приклад дослідження, у якому оцінюються політичні атитюди та ідеологічні переконання через латентне вимірювання преференцій у сфері соціальної та економічної політики з подальшим зіставленням із питаннями щодо ідеологічної самоідентифікації (Treier, & Hillygus, 2009).

Видається перспективною і методологія дослідження, яка ґрунтується на вивченні цінностей з використанням двоетапної побудови інструменту для вимірювання політико-ідеологічних уявлень регіональних спільнот (на першому етапі аналізується регіональний дискурс з подальшою якісно-кількісною процедурою визначення списку валідних індикаторів, а на другому проводиться опитування щодо цінностей, політичних поглядів, життєвих принципів, характерних для повсякденної свідомості мешканців регіону) (Goren, 2001).

Виокремлення нерозв'язаних частин загальної проблеми. Переважна більшість досліджень українських науковців, на яких ґрунтуються висновки щодо політичної ідентифікації української молоді, проведені із вико-

ристанням прямих запитань і не враховують специфіки регіональної ідентичності. Визначення відмінностей політичної ідентифікації студентів у різних регіонах потребує виокремлення показників та індикаторів, які репрезентують, насамперед, регіональну специфіку політичної ідентичності. Інструментарій, розроблений на основі таких показників, дасть змогу визначити ті особливості політичної ідентичності молоді, які сприятимуть реадaptaції і консолідації регіональних молодіжних спільнот.

Методологія дослідження

Політична ідентифікація пов'язана з базовими цінностями та життєвими принципами особистості (групи), які більш доступні для сприйняття та вимірювання. Особливості політичної ідентифікації молоді у різних регіонах, характеризують її: а) як процес (за самоідентифікацією з регіональною спільнотою та з регіональними політичними силами, сприйняттям і прийняттям ідеології, солідаризацією з політичними нормами та цінностями спільноти; самоотождоженням з локальним простором, у якому соціальна взаємодія контролюється політичними акторами, що ідентифікують себе з цим простором); б) як результат (за особливостями політичних практик у процесі реальної і дискурсивної взаємодії); в) як механізм взаємодії (за способами взаємодії з життєвим простором (регіональним і загальнодержавним), за певними політичними смислами, цілями тощо); г) як чинник активності (за рівнем політичної залученості, солідаризації, соціального капіталу).

Найбільш релевантними показниками, на основі яких пропонується конструювати інструментарій дослідження регіональних особливостей політичної ідентифікації молоді, визначено:

- а) *політичну автономність/залежність* (політична довіра, готовність делегувати своє право політичного вибору, прагнення самостійно контролювати власне життя, рівень патерналізму та потреба у авторитетах);
- б) *інклюзивність/ексклюзивність політичної ідентичності* (у розрізі регіону, країни, міждержавних об'єднань);
- в) *номінальність/реальність* політичної ідентичності (декларована чи та, що практикується);
- г) *ціннісно-сислове підґрунтя політичної ідентифікації* (громадянська/етнічна/ територіальна/ регіональна ідентичності);
- д) *політичну компетентність* (когнітивний компонент (образ регіону як політичного актора, що формується на побутовому і фаховому рівнях); ціннісний компонент (усвідомлювані і відрефлексовані політичні смисли та цінності регіональної спільноти, які підтверджують інакшість); емоційний компонент (стереотипи емоційного реагування мешканців регіону на політичні суперечності, інтенсивність цих реакцій та домінуючі емо-

ції); регулятивний компонент (засади взаємодії влади і громадян, політичні практики розв'язання суперечностей);

е) *політичні переваги* (*політичний консерватизм* (прихильність традиції, усталеним нормам, еволюційності і поміркованості; скептичне сприйняття ідеї соціальної рівності; несприйняття революцій і радикальних реформ); *політичний лібералізм* (прихильності до парламентаризму, свободи підприємництва, ідеї абсолютної цінності особистості («особа важливіша за державу»), реформаторським перетворенням; несприйняття різних форм державного і суспільного примусу чи контролю); *політичний соціалізм* (прихильності ідеалам соціальної справедливості, свободи та рівності; політиці соціального захисту шляхом перерозподілу національного продукту).

Найбільш відповідними для завдань нашого дослідження видаються методи психосемантики, зокрема психосемантичне опитування та методика шкалювання.

Представлений нижче аналіз регіональних особливостей політичної ідентифікації молоді здійснювався за результатами психосемантичного дослідження, проведеного за авторським опитувальником, сконструйованим із використанням описаних вище показників. Опитувальник складається з 16 суджень щодо окремих аспектів політичної ідентифікації, які дають змогу скласти уявлення про: 1) ієрархію ідентичностей опитаних (регіональна, національна, європейська, цивілізаційна), 2) міру їх ототожнення з регіональною спільнотою та середовищем повсякденного життя; 3) сприйняття ними регіональних політичних еліт; 4) ідентифікацію молоді з політичними цінностями і цілями мешканців регіону.

Емпірична база дослідження. Представлені у статті результати отримані шляхом опитування у он-лайн форматі із застосуванням гугл-форми. В опитуванні, яке проводилося упродовж травня-вересня 2023 року, взяли участь 795 студентів ЗВО з п'яти регіонів країни (центрального, східного, західного, південного та північного) віком від 17 до 35 років. Серед учасників опитування – 94,1% жінок і 5,9% чоловіків.

Результати і дискусія

Виклад основного матеріалу. Пропонований аналіз особливостей політичної ідентифікації студентської молоді ґрунтується на порівнянні за t- критерієм Стьюдента регіональних масивів даних, отриманих у ході опитування. Порівняння здійснювалось у парах: масив в даних опитування по Україні в цілому – регіональні масиви даних, після чого регіональні масиви порівнювались між собою.

Україна – Центр. Регіональна ідентичність молоді центрального регіону достовірно відрізняється від ідентифікації української молоді в цілому

за більшістю параметрів. Найбільш вираженими є відмінності у готовності відмовитись від прав і свобод заради порядку і стабільності та від розширення вільних зон у всіх сферах життя заради дотримання ustalених традицій та спадкоємності – молодь центрального регіону достовірно рідше ($P \leq 0,001$) виявляє таку готовність, ніж українська молодь загалом. У молоді центру достовірно рідше ($P \leq 0,001$) домінує регіональна ідентичність над національною, свої цінності і мотиви політичної участі студенти не вважають такими, що відрізняються від політичних уподобань мешканців інших регіонів ($P \leq 0,05$). Молодь центрального регіону достовірно менше орієнтована на регіональних політиків ($P \leq 0,01$) і рідше, ніж їх однолітки в регіонах, вболівають за свій регіон, а не за країну в цілому ($P \leq 0,05$). Достовірно вищим ($P \leq 0,01$), ніж по Україні в цілому, виявилось прийняття молоддю центру спільної відповідальності за країну з владою, яку вона обирає.

Україна – Схід. Молодь східного регіону має достовірно вищі показники регіональної ідентичності, ніж по масиву в цілому. Окрім того, що респонденти сходу достовірно частіше ($P \leq 0,01$) вважають регіональну ідентичність важливішою, ніж національну чи європейську, вони частіше ($P \leq 0,05$) вважають, що довіра мешканців регіону до місцевої політичної еліти є запорукою розвитку регіону і підтримання соціального порядку; частіше ($P \leq 0,01$) готові відмовитись від прав і свобод задля підтримання цього порядку; частіше ($P \leq 0,01$) обирають політику дотримання ustalених традицій та спадкоємності, відмовляючись від розширення вільних зон у всіх сферах життя. Водночас достовірно рідше ($P \leq 0,01$) відмовляються поділяти відповідальність за свою країну з владою, яку вони обирають.

Україна – Північ. Молодь північного регіону достовірно частіше, ніж українська молодь в цілому, вболіває більше за свій регіон, ніж за країну ($P \leq 0,01$) і обирає політику дотримання традицій та спадкоємності, відмовляючись від розширення вільних зон у всіх сферах життя ($P \leq 0,05$). Достовірно частіше, ніж по Україні в цілому, регіональна ідентичність видається молоді північного регіону важливішою, ніж національна ($P \leq 0,01$). Водночас студентство північного регіону достовірно рідше орієнтується на лідерів при виборі політичної сили ($P \leq 0,01$).

Україна – Південь. Молодь південного регіону достовірно рідше обирає політичні сили, які обіцяють підвищити добробут людей і не переймаються проблемами державотворення ($P \leq 0,001$) та віддає перевагу політиці дотримання ustalених традицій і спадкоємності на противагу розширенню вільних зон у всіх сферах життя ($P \leq 0,05$).

Україна – Захід. Масив даних, отриманий за результатами опитування молоді західного регіону, відрізняється від загальноукраїнського ли-

ше за одним параметром: молодь у цьому регіоні достовірно частіше вважає, що цінності і мотиви політичної участі мешканців заходу суттєво відрізняються від політичних уподобань жителів інших регіонів країни ($P \leq 0,05$).

Порівняльний аналіз масивів даних, отриманих у різних регіонах, дозволив визначити наступні особливості ідентичності студентської молоді.

Центр – Схід. Найбільше різняться результати опитувань молоді саме в цих регіонах. Молодь сходу достовірно частіше, ніж студенти центрального регіону, обирає регіональну ідентичність ($P \leq 0,001$); наполягає на своїй окремішності і несхожості цінностей і уподобань ($P \leq 0,05$); обирає місцевих політиків і довіряє регіональній політичній еліті та розраховує на захист нею своїх інтересів ($P \leq 0,001$); частіше готова відмовитись від своїх прав і свобод, від розширення вільних зон у всіх сферах життя заради порядку і стабільності ($P \leq 0,001$); вболіває більше за свій регіон, ніж за країну ($P \leq 0,01$). Достовірно частіше студенти зі східного регіону не готові поділяти відповідальність за свою країну з владою, яку вони обирають ($P \leq 0,001$).

Центр – Північ. Тенденції, виявлені за результатами порівняльного аналізу даних центрального регіону і сходу, майже повністю зберігаються і при зіставленні даних центру та півночі. Виключення становлять лише два параметри: сприйняття місцевої еліти (довіра до регіональної політичної еліти, як запоруки розвитку регіону, та вибір на користь політичних сил, створених регіональними політиками), за яким молодь північного регіону достовірно не відрізняється від молоді центру.

Центр – Захід. Відмінності між респондентами цих регіонів виявлені за чотирма параметрами: молодь заходу достовірно частіше: наполягає на суттєвій відмінності цінностей і мотивів політичної участі мешканців свого регіону ($P \leq 0,001$); вважає, що запорукою розвитку регіону є довіра до місцевих еліт ($P \leq 0,05$); очікує, що саме місцеві політичні еліти захищать інтереси мешканців регіону ($P \leq 0,01$); між політикою розширення вільних зон у всіх сферах життя і дотриманням усталених традицій та спадкоємності обирає останнє ($P \leq 0,05$).

Центр – Південь. Результати опитування молоді у цих регіонах достовірно відрізняються лише за одним показником – студенти півдня більше вболівають за свій регіон, ніж за країну в цілому ($P \leq 0,05$).

Схід – Захід. За результатами порівняльного аналізу масивів даних цих регіонів встановлено, що молодь заходу достовірно частіше наполягає на суттєвих відмінностях цінностей і мотивів політичної участі мешканців свого регіону ($P \leq 0,05$) і поділяє відповідальність за свою країну з владою, яку обирає ($P \leq 0,001$). Молодь східного регіону достовірно частіше стверджує, що регіональні політики активно пропагують окремішність,

особливість і несхожість свого регіону ($P \leq 0,05$); готова відмовитись від прав і свобод ($P \leq 0,001$), від розширення вільних зон у всіх сферах життя ($P \leq 0,05$) заради порядку, стабільності і дотримання усталених традицій та спадкоємності; більше вболіває за свій регіон, ніж за країну ($P \leq 0,05$); більш важливою вважає регіональну ідентичність ($P \leq 0,01$).

Схід – Північ. Масиви даних опитування у цих регіонах різняться за одним параметром: молодь півночі достовірно частіше, ніж молодь сходу, вболіває за свій регіон, ніж за країну в цілому ($P \leq 0,05$).

Схід – Південь. Молодь східного регіону достовірно частіше, ніж молодь півдня вважає регіональну ідентичність важливішою, ніж національну ($P \leq 0,01$) та обирає політику збереження усталених традицій і спадкоємності на протигагу розширення вільних зон у всіх сферах життя ($P \leq 0,01$).

Захід – Північ. Результати опитування у цих регіонах достовірно різняться за низкою показників, а саме: молодь півночі достовірно частіше: вважає, що політичні сили, популярні у їхньому регіоні, активно пропагують його окремішність, особливість та несхожість ($P \leq 0,05$); готова відмовитись від прав і свобод заради порядку і стабільності ($P \leq 0,05$); між розширенням вільних зон у всіх сферах життя і політикою дотримання усталених традицій та спадкоємності обирає останнє ($P \leq 0,05$); більше вболіває за свій регіон, ніж за країну в цілому ($P \leq 0,001$); вважає, що регіональна ідентичність важливіша за національну ($P \leq 0,01$), не готова поділяти відповідальність за країну з владою, яку обирає ($P \leq 0,05$).

Південь – Захід. За результатами порівняння масивів даних, отриманих у цих регіонах, встановлено єдину відмінність: молодь півдня достовірно частіше вболіває за свій регіон, ніж за країну в цілому ($P \leq 0,05$).

Північ – Південь. Молодь півночі, у порівнянні з респондентами південного регіону, достовірно частіше вважає, що регіональна ідентичність важливіша за національну ($P \leq 0,01$), а також між розширенням вільних зон у всіх сферах життя і політикою дотримання усталених традицій та спадкоємності частіше обирає останнє ($P \leq 0,01$).

Висновки

Узагальнюючи викладене, можемо зробити попередні висновки:

1. Найбільш перспективною для становлення політичної нації та об'єднання молоді у повоєнний період видається політична ідентифікація молоді центрального регіону, яка не педалює свою інакшість; вважає національну, європейську, цивілізаційну ідентичності важливішими за регіональну; налаштована на розширення вільних зон у всіх сферах життя; не віддає переваги політичним елітам лише тому, що вони представляють центральний регіон; готова поділяти відповідальність за країну з обраною нею владою.

2. Молодь західного регіону більш консервативна, ніж молодь центру, більше орієнтована на місцевий політикум, наполягає на своїй окремішності, суттєвій відмінності політичних уподобань від уподобань мешканців інших регіонів. Водночас між результатами опитування по Україні в цілому і масивом даних західного регіону виявлено достовірну відмінність лише за одним параметром, тобто, фактично студентство західного регіону репрезентує усередненого українського студента.

3. Найбільш вразливою з точки зору перспектив післявоєнного відновлення видається молодь східного регіону. Вона орієнтована на регіональні цінності, регіональну еліту, консервативна і не готова поділяти відповідальність за країну з обраною нею владою. В умовах розпорошення, а іноді й знищення значної кількості регіональних спільнот внаслідок руйнування міст і поселень, ця молодь фактично втрачає звичне середовище існування і муситиме суттєво змінюватись аби адаптуватись до нової реальності.

4. З огляду на виявлені відмінності регіональної ідентифікації студентства, можна припустити, що молодь півдня, якій довелося і ще доведеться стати внутрішніми переселенцями, має однакові шанси для адаптації як у центральному, так і в західному регіоні, тоді як молодь східного регіону скоріше зможе призвичаїтись до життя у північному та південному регіонах.

Перспективи подальших досліджень вбачаються у визначенні регіональних особливостей структурування політичних преференцій студентів, а також у поглибленому дослідженні емоційних та мотиваційних чинників політичної ідентифікації молоді.

Декларація про конфлікт інтересів. Авторка заявляє про відсутність потенційних конфліктів інтересів стосовно дослідження, авторства та/або публікації цієї статті.

Фінансування. Дослідження проведено в межах прикладної теми «Регіональні особливості ідентифікації учнівської та студентської молоді як чинник державної освітньої політики» (номер державної реєстрації 0122U000669), яка розробляється лабораторією психології політичної поведінки молоді Інституту соціальної та політичної психології НАПН України.

Подяки. Авторка вдячна студентам, які долучились до опитування, а також колегам із ЗВО з різних регіонів країни, які допомогли у його проведенні.

Список використаних джерел

Goren P. (2001). Core principles and policy reasoning in mass publics: A test of two theories. *British Journal of Political Science*, 31(1), 159–177.

Ukraine crisis 2022-2023: 1 Year of Response. (2023). International Organization for Migration Ukraine. Retrieved from: https://www.iom.int/sites/g/files/tmzbdl486/files/documents/2023-02/IOM_Ukraine_Regional_Response-1_Year_Special_Report.pdf

Treier, S., & Hillygus, D. S. (2009). The nature of political ideology in the contemporary electorate. *Public Opinion Quarterly*, 73(4), 679–703.

Білоус, Є. (2017). Проблеми та перспективи емпіричної ідентифікації ідеологічних уявлень масової свідомості. *Вісник ХНУ імені ВН Каразіна. Серія «Соціологічні дослідження сучасного суспільства: методологія, теорія, методи»*, 39, 61–67.

Ростецька, С. І. (2021). Особливості формування регіональної ідентичності: кейс Італії. *Політикус*, 2, 59–63.

References

Goren P. (2001). Core principles and policy reasoning in mass publics: A test of two theories. *British Journal of Political Science*, 31(1), 159–177.

Ukraine crisis 2022-2023: 1 Year of Response. (2023). International Organization for Migration Ukraine. Retrieved from: https://www.iom.int/sites/g/files/tmzbdl486/files/documents/2023-02/IOM_Ukraine_Regional_Response-1_Year_Special_Report.pdf

Treier, S., & Hillygus, D. S. (2009). The nature of political ideology in the contemporary electorate. *Public Opinion Quarterly*, 73(4), 679–703.

Bilous, Je. (2017). Problemy ta perspektyvy empyrychnoi' identyfikacii' ideologichnyh ujavlen' masovoi' svidomosti [Problems and prospects of empirical identification of ideological representations of mass consciousness]. *Visnyk HNU imeni VN Karazina. Serija «Sociologichni doslidzhennja suchasnogo suspil'stva: metodologija, teorija, metody»*, 39, 61–67. [in Ukrainian].

Rostec'ka, S. I. (2021). Osoblyvosti formuvannja regional'noi' identychnosti: kejs Italii' [Peculiarities of regional identity formation: the case of Italy]. *Politykus*, 2, 59–63. [in Ukrainian].

Abstract

Zhadan I. V.,

PhD (Candidate of Psychological Sciences),
Senior Researcher, Chief Researcher
at the Laboratory for Psychology
of Youth Political Behavior,
Institute of Social and Political
Psychology of NAES of Ukraine
E-mail: lryna_zhadan@ukr.net

REGIONAL DIFFERENCES IN THE POLITICAL IDENTIFICATION OF STUDENTS

The article highlights the results of empirically studied regional differences in the political identification of students with an objective of identifying probable problems and resources for re-adaptation and consolidation of the youth community in the post-war period. Regional political identity was considered in four realms: as a process, as a result of identification, as a mechanism of interactions and as a factor of political activity. Indicators of the regional political identity of youth were determined: political autonomy/dependence; inclusiveness/exclusivity; nominality/reality; value-meaning basis of identification; political competence; political preferences. The data obtained from the psychosemantic study on regional specifics of students' political identification were analysed. The comparative analysis was carried out with Student's t-test. Data obtained from the sample as a whole were compared with regional arrays, after which the latter were compared among themselves. The widest differences were found between the all-Ukrainian array of data and the array of the central region. In particular, the youth from the central region were significantly less likely to identify themselves with their regional community and considered regional identity more important to them; they were more critical as for regional political elites; they were not ready most often to give up rights and freedoms for the sake of order and stability, as well as and the policy of expanding free zones in all spheres of life for the sake of established traditions and continuity. At the same time, the array of the western region differed from the data for the country as a whole in only one parameter: students from the western region more often believed that the values and motives for participation in politics of people from their region were significantly different than those in the rest of the regions. The parameters of young people's political identification

differed the least in such pairs of regions: centre-south, east-north and south-west. The majority of reliable differences were found between the data from the central vs eastern and eastern vs western regions. Based on the analysis results, preliminary conclusions were made regarding the prospects of re-adaptation and post-war consolidation of youth from different regions.

Key words: *regional differences, Ukrainian youth, political identity, indicators, comparative analysis.*

Отримано – 21 вересня 2023

Рецензовано – 25 вересня 2023

Прийнято – 28 вересня 2023

Received – September 21, 2023

Revision – September 25, 2023

Accepted – September 28, 2023